

Slovenský Betlehem v Rajeckej Lesnej

Pod legendami opradeným vrchom Kľak v Rajeckej doline leží dedinka Rajecká Lesná. Vyzerá, akoby aspoň v tomto kúte Slovenska neplatili zákony času.

Štíty dreveníc sa nadrapujú až do úzkych, krivofakých ulíc, aby vyúsťili pri svätyni stredovekého kostolíka s gotickou sochou Panny Márie Kráľovnej so žezlom v ľavej ruke. Nový pútnický kostol z roku 1886 bol zasvätený narodeniu Panny Márie s pôdorysom v tvare gréckeho kríža.

Do farnosti Frivald, ako sa táto dedina volala do roku 1948, prichádzali oddávna pútnici kvôli piatim prameňom liečivej vody. Kto sem vraj príde s vierou, tak tu nájde zdravie tela i ducha. Lurdská kaplnka pri kalvárii, ktorú postavili z darov amerických Slovákov, bola pre nich ďalším lákadlom. Teraz k nim pribudla ďalšia rarita európskeho formátu, vyrezávaný betlehem.

Toto majstrovské jedinečné dielo nezobrazuje len narodenie Ježiša Krista, ale zobrazuje život a dejiny slovenského národa, sled kresťanských dejín Slovenska od príchodu sv. Cyrila a Metoda až po súčasnosť. Všíma si prácu ľudí jednotlivých re-

giónov Slovenska od Bratislavy, cez Šaštín, Čičmany, až po Bardejov.

Zaujímavé sú ukážky starých ľudových remesiel, ktoré pre náš národ predstavovali zdroj obživy.

Autorom tohto monumentálneho diela s rozmermi 8 x 3 x 2 metre je rezbár Jozef Pekara, ktorý v roku 2000 oslávil 80 rokov...

Majster Jozef Pekara vyrastal v rodine, ktorá mala k drevu veľmi blízko. Otec pracoval ako debnár a brat bol

rezbárom. Malé chlapčisko vstávalo a líhalo si s vôňou dreva. Hoci pekne kreslil, matka na štúdiu nemala. O jeho osude bolo rozhodnuté; nastúpil do učenia k majstrovi Jozefovi Brieštenskému. Ako rezbársky učeň už urobil sochu Jánošíka, ktorá je dodnes v jednom zo slovenských múzeí. Nasledovali prvé sochy do kostolov a prvá socha v životnej veľkosti, ktorá predstavovala svätého Jozefa. Komunistickí pohlavári však prosperujúci

podnik, ktorý mal už 25 zamestnancov, v roku 1952 znárodnili. Na jeho troskách vzniklo výrobné družstvo Rajec, ktoré jestvuje dodnes. Pán Pekara tu prežil 30 rokov ako návrhár.

V maličkých dielničkách sa rodili jednotlivé figúrky a projektoval sa celkový plán. Kým všetky domy mali tmavé okná, v majstrovom dome svietila maličká žiarovka dlho do noci. Bolo treba vyriešiť veľa zdanlivých maličkostí, napríklad prevody jednotlivých vyrezávaných postaviek. Jeden z prvých oficiálnych hostí, ktorí videli betlehem ešte v majstrovej dielničke úplne hotový, bol Ján Chryzostom kardinál Korec. Oči mu behali z jednej postavičky na druhú a zastavili sa mu na postavách dvoch deduškov, ktorí sedia pod jablňou.

- Toto je naše Slovensko tak, ako ho vidíte vy. Ľuďom sa bude páčiť. Je veľmi krásne. Ale najviac závidím tým dvom...

Slovenský Betlehem vzbudil už v prvých mesiacoch prevádzky veľký záujem. Prichádzali návštevníci zo všetkých oblastí Slovenska i zo zahraničia. **(internet)**

Betlehem na Slovensku

Prvé Betlehemy boli na Slovensku vyrobené v 13. storočí. Tradície boli rozšírené Františkánmi. Slovenský Betlehem je vyrobený evanjelistami sv. Lukáša. Jasle a biblické osoby sú oživené počas štedrého večera. Niektorí obyvatelia dedín alebo miest prijímali role ako v skutočnom Betleheme.

Živý Betlehem sa stále koná v kostoloch a v dedinách. Je to niečo ako folkové divadlo. Roly v Betlehemskej divadle sú veľmi typické pre Slovensko. Sú tam postavy ako:

pastieri „Fedor“ a „Stacho“ a smiešny „Kubo“ v kožušinovom kabáte oblečenom naopak. Anjel drží Betlehem vo svojich rukách. Ostatné osoby majú palice a bijú na podlahu, čím udržujú rytmus hry a piesni. Vstúpi do domu anjel, pozdraví rodinu a položí Betlehem na stôl. Potom začínajú hrať.

Je veľa vianočných piesní a kolied, ktoré boli pred mnohými rokmi vymyslené slovenskými ľuďmi. Najviac dojemné je vďakyvdanie a obetovanie darčiekov od pastierov malému

Ježiškovi v Jasličkách. Pastieri majú oblečené folkové kostýmy a čo sa týka darčiekov, tak sú tiež veľmi špeciálne ako: pišťalky, syr, krpce, kožuštek, fujara. Sú typické len pre región, kde je Betlehem hraný.

Znamenia a novoročné predsavzatia

Baran: je schopný ohúriť mnohými predsavzatiami, takže máte pocit, že bude mať celý rok čo robiť. Keď však nadšenie pomíne, začne ich pomaly elegantne upravovať, aby to stihol; ťažkú hlavu si s tým nerobí. Môže to predsa skúsiť o rok zas.

Býk: sa snaží splniť svoje novoročné predsavzatia, ale nie za cenu obetí. Už keď si ich dáva, necháva si pootvorené zadné vrátka. Ale keď si dá dôležité predsavzatie, a to väčšinou nečýha na Silvestra a nikto o ňom ani nevie, to splní vždy.

Blíženci: si ich pokojne tiež niekoľko dajú, spontánne, hneď ako sa o tom začne v silvestrovskej spoločnosti hovoriť. No tento prvotný impulz ľahko vyprchá. Ale keď si Blíženci vytýčia svoj cieľ a plne sa naň sústredia; vtedy ho iste dosiahnu.

Rak: pri čaši šampanského tiež nejaké spomenie, pokojne aj tri-štyri, ale neberie ich vážne. Svoje predsavzatia väčšinou plní, ale nie vždy tie dané narýchlo - čiže ani novoročné. Ale vychádzajúce z vnútra, tie o ktorých nikto nevie, tie splní vždy.

Lev: sa ochotne podelí o svoje predsavzatia a obyčajne aj jedno veľkolepé pri polnočnom prípitku prednesie. Zvyčajne ich má viac, takže na nejaké aj sem-tam zabudne; hlavne na také, ktoré sa mu už nepáčia. Ale väčšinu z nich splní.

Panna: v podstate nechápe, čo ľudia nútí dávať si predsavzatia práve na Nový rok; veď tie sa dávajú vtedy, keď sú vhodné podmienky, pokojne aj v lete. Samozrejme, stále nejaké má a počas roka si nové aj dáva, aj ich na sto percent splní.

Váhy: nesľubujú nemožné, dobre si svoje predsavzatia rozmyslia. Ale si ich realizáciou sa až tak neponáhľajú, dajú si „načas“. Keď vám však Váhy niečo sľúbia, nakoniec to splnia, ale môže to byť až na Silvestra budúceho roku.

Škorpión: si tie svoje dáva viac pre seba; niektoré môže síce spomenúť, ale tie najdôležitejšie vám nepovie. Berie ich vážne a vaše posmešky by v prípade neúspechu neznesol. Nesnažte sa ich z neho vytiahnuť, povie vám, keď budú splnené.

Strelec: má rád slobodu a predsavzatia ho zväzujú, pokladá ich za staromódne a snaží sa im vyhnúť, aj novoročným. Má predstavu, akých zlozvykov by sa chcel zbaviť a má aj vytýčené ciele, vždy však robí len to, čo pokladá za najlepšie.

Kozorožec: nerád hovorí o svojich predsavzatiach na verejnosti, spomenie ich iba blízkym, ktorým naozaj dôveruje a s ktorých pomocou pri ich plnení ráta. Keďže je realistický, nedá si také, ktoré nemôže splniť, a tak ich aj splní.

Vodnár: nezostáva pozadu, keď sa vyslovujú predsavzatia a niekedy tými svojimi spoločnosť úplne ohúri. Potom nechce vyzeráť, že nesplní to, čo sľúbil. Hoci ráta so šťastím, stojí ho to častokrát veľa síl a energie, aby svoje slová dodržal.

Ryby: nevedia žiť bez cieľa a vždy niekoľko predsavzatí majú. Ale rátajú, že aj keď vám ich povedia, nebudú to všetky. Tie najdôležitejšie sú hlboko uložené a Ryby si hľadajú stratégiu a čakajú na najvhodnejšiu chvíľu na ich vyplnenie **Zdroj: internet**